

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 11.

V Ljubljani, 1. novembra 1891.

Leto XXI.

Zapuščenemu detetu.

Sirotek moj dragi, ne jokaj takó,
 Če mater zagrébli so v hladno zemljó;
 Bogastvo in srečo ti milo —
 Ki tvoje sree jo ljubilo.

V prelepih nebesih med angeljci zdaj
 Uživa neskončnih radósti vže slaj;
 Najlepša tam zárija séva
 In petje najslajše odméva.

Ne jokaj — ne toči sirotek solzá,
 V nebesih predobrega imaš Bogá.
 Pobožno in rad k Njemu moli,
 Zapustil ne bo te nikoli!

A. Sežúnov.

Na pokopališči . . .

Bila je luna vže visoko na nebu, ko sem se vračal z nekim starim gospodom iz vasi domóv. Razgovarjala sva se o različnih stvaréh, dokler ne prideva naposled tudi do tega, kar sva slišala danes v vási. Pripovedovale so namreč stare ženice — in mnogo jih je to tudi verojelo — da se vsako noč „duh“ soseda Martina, ki je pred nekaj dnevi umrl, vrača s pokopališča in trka na okno domače hiše.

„Dà, dà“ — reče mi stari gospod — „nekateri ljudje so vže taki, da marsikaj verujejo in se marsičemu čudijo, ki je povse naravna stvar. Ko bi si dotično stvar natančneje ogledali, našli bi, da je to povse naravno. Poslušajte, naj vam povem dogodbo iz svojega življenja.

Ko sem bil še krepák mladenič, služil sem pri našem graščaku za pisarja. Ker hiša mojih starišev ni bila več nego uro hodá od graščine, hodil sem vsako nedeljo popóludne domóv obiskat stariše, a zvečer sem se vračal v grad v svoje stanovanje. Nekoč ob takej priliki je moja mati praznovala svoj god in jaz sem se zamudil v veselej družbi do jedenajste ure v noč.“

„Kam hočeš zdaj tako pozno?“ pridržavala me je mati, ko sem se spravljal na odhod. „Zjutraj rano vstaneš, pa bodeš še za časa domá.“

„Ne morem, pa ne morem,“ dejal sem jaz. „Pri sebi imam ključe od kašče (žitnice) in ob treh zjutraj pride grajski kočijaž, da mu dam ovsa za konje. In čimu bi ostal tukaj, saj ne grem prvič to pot . . . Le ne skrbite za mene!“

Dasiravno se sem branil, vender sem moral privoliti vsaj v to, da me spremi hlapec s svetilnico. Ko sva bila za hišo, mislil sem si, čimu je treba hlapcu, da me spremlja, zaspan je, pa bi bilo bolje, da gre spat. Vzajem mu tedaj svetilnico in ga odpravim nazaj.

Noč je bila zeló temna, in pot me je peljala mimo pokopališča ob brdu, na katerem je stala graščina mojega gospodarja. Hitro stopam mimo visokega zidú ob pokopališču pojoč si veselo pesenco. V tem trenutku pihne veter in luč v svetilnici mi ugasne. Jaz postojim, da bi si prižgal luč, ali čuj! kaj je to tam za pokopališnim zidom. Slišati je, kakor bi se kak otrok jokal in tiho zdihoval po očetu ali materi. Mrzel pot me izpreleti po vseh udih. Poslušam — zopet jôk in ječanje . . . Zdajci se spomnim óne babje pripovedke, katerej sem se smijal, da se stari grajski logar, katerega so pred jednim tednom pokopali, vrača iz pokopališča in koplje svoj grob. Tega se spomnivši, stresem se po vsem životu, in zopet čujem na grobu jok in stôk . . . Strah me izpreleti, da se mi lasje začnó ježiti. Kaj naj storim? Ali se naj vrnem domóv k svojim starišem? Tega nè! Kaj bi mi rekli, ko bi slišali, da sem hlapca spravil domóv, a jaz sem tak strahopetnež, da si ne upam naprej. Nič! dejal sem sam v sebi. Pritisnil sem čvrsto klobuk na glavo, stisnil lešarbo pod pázho in — spustil se v beg kolikor so me noge nesle. Prišedši na vrh brda, postojim in se oddahnem; a ondu spodaj na pokopališči je slišati še vedno, da se nekdo joka in ječi . . . Zopet me ponese strah in predno bi naštel deset, bil sem v svojem stanovanji; — brez zavesti sem se zgrudil na tla.

Tako me najde zjutraj na vse zgodaj grajski kočijaž, ki je prišel po ključe od kašče.

„Kaj vam je za voljo božjo?“ vprašal me je ves osupnel. A jaz, spomnivši se sinočnega dogodka, odgovorim mu, da mi je bilo nekaj slabo in sem padel, ko sem stopil v sobo. Ali kamor koli sem zjutraj prišel, vsak me je čudno pogledal in dejal: „Bledi ste kakor zid! Ali ste morda bolni?“ — Mene je bilo sram povedati resnico ter sem vsakemu dejal, da mi ni dobro. — Še le svojemu dobremu prijatelju — ki je bil z menoj v graščini — povedal sem vse kakor je bilo v resnici.

„Ej, ti si trapec,“ dejal mi je, „Bog si ga vedi, kaj te je mamilo!“ Ali jaz mu sem zatrjeval, da sem res slišal jokati otroka. „Nu, pa dobro!“ dejal je moj prijatelj naposled. „To morava videti, kaj je. Zvečer greva na pokopališče!“

V meni je srce vzdrtelo, če sem le pomislil na preteklo noč; ali moj prijatelj je bil pogumen mladenič, veselega srca, in zopet bi me bilo sram, ako bi ne šel z njim, da pogledava, kdo joka in stoka na pokopališči. In šla sva po noči ob jedenajstjej uri proti pokopališču. Ko sva bila vže blizu, čuj! vže zopet nekdo joka in ječi . . . „Nu ali si slišal?“ vprašam prijatelja, prijemši ga za roko.

„Dà, res je! Le idiva bliže, da vidiva, kdo ječi za ozidjem.“ To rekši, prosi me, da mu pomagam popeti se na zid. Ko je bil na zidu, podam mu lešarbo, ki jo sva imela s seboj. Šel je nekoliko dalje po zidu proti onej strani, od koder je bilo slišati jok. Tù postoji in si posveti doli na pokopališče.

„Oh,“ zavpije „to je na logarjevem grobu! Stopi gori in poglej!“ Tudi jaz se popnem na zid in pogledam doli na logarjev grob, in kdo je? — — — pes.

Takój mi je odleglo in vse mi je bilo jasno. Zvesti pes starega logarja, katerega je toliko let spremljal po vseh njegovih potih in delil ž njim prijetne in žalostne ure lovskega življenja, ni mogel preboleti prebitke izgube svojega dobrega gospodarja. Pripilazil se je na grob ter ondu britko tožil in z nogami kopal zemljo, da bi prišel do njega!

„Glej, to je tvoj otročji jok,“ dejal mi je prijatelj, ko sva se vračala domov, a jaz sem pomislil na óne ljudi, ki so verojeli, da stari logar prihaja na svet in koplje svoj grob. Želel sem, da bi vsi videli zvestega psa, kakor sem ga videl jaz in se varovali neumnega praznoverstva.

In prepričali so se, koliko je resnice v praznih bajkah, ko so malo dni pozneje našli mrtvega psa na logarjevem grobu. *(Po „Smilju“ prevel I. Tomšič.)*

Cvetice življenja.

rajsko lepej dolini, katero so okroževali visoki, gosto obrasteni hribi, dvigal je ponosno v zrak svoje bele stolpove gradič imovitega grofa. Lep vrt, v katerem je cvetelo vse leto na tisoče raznobojnih cvetic, obdajal je gradič na okrog. Nekoliko višje od gradiča, mej košatimi hojami, stala je ponižna selska kočča. V njej je živela mlada vdova sè svojim mladoletnim Milančkom.

Milanček, zlatolas deček petih let, pač še ni vedel, kake skrbi in kaka žalost muči materino srce, odkar mu je umrl nenadoma njegov dobri atej. Njegove žive, modre oči so zrle še nedolžno tjà v daljni svet in njegov rudečelični obrazek ni poblédel, če so se po velih licih njegove matere udrle véasih debele solze ter je glasno zaihtela. Deček še ni poznal nobenega gorjá človeškega življenja!

„Mamica, si li huda náme?“ — popraševal jo je in se oklenil njenega vratú. „Ali si bolna?“

In mati je zmajala z glavo, tožno se nasméhnila, pobožala mu zlate kodre, in rekla: „Nič, nič! Le priden bodi, pa moli k Bogu za pokojnega ateja in za svojo mamico, katerej je pač še malo cvetic cvetelo v njenem življenji!“

Ves vesel na ta odgovor dirjal je Milanček na prosto. In kako bi ne bil vesel, saj njegova mamica ni huda nánj in tudi bolna ni.

Ali vender! — Še malo cvetic! — rekla je mati. — — Kodrolasi Milanček se zamisli ter némo stopa po mahovitih tleh naravnost proti grajskemu vrtu. Ondù nasloni glavo ob nizko, živo mejo ter sanjavo gleda preko cvetičnih gredic. Oj, koliko je tu cvetic, rudečih, belih, modrih, rumenih, višnjavih — velikih in majhenih! — Njegova mamica pa želi samo malo evetic! — — Nehoté se ozrè po oknih — nikjer žive duše; pogleda po vrtu — nikogar ni videti in — Milanček vže stoji sredi cvetic ter stegne roko po krasnej roži.

„Milan, ne kradi!“ — zakliče nek glas v dečkovem srci in roka mu omahne.

Ali je to krasti, če prinesem svojej dobrej mamici nekoliko rož!? — In kdo me li vidi? — misli si Milan.

„Bog vse vidi in vse vé!“ — kliče mu zopet óni srčni glas in znova se mu zgane roka.

In kje pa je ljubi Bog? — vpraša se Milan. V vrtu ga ni, sicer bi se videla vže iz daleč njegova dolga, bela brada in njegov zlati plašč. — Izvestno je v nebesih, od koder gleda doli na vrt! — Ali nebo je gosto prepreženo z oblaki, — ne vidi se prav nič skozi, — stoj! ondu le gleda iz oblakov majhna prôga neba in tam morda...

Milanček strahú zarudi, ker ljubi Bog ga je morda videl, kako je stegal roko po lepej roži. Tiho se splazi nazaj k vratom ter se še jedenkrat boječe ozrè po onej prôgi na nebu — in glej, zagrnili so jo popolnoma oblaki.

Zdaj me pa Bog ne vidi! — misli si takoj Milan. Zdaj je pravi čas! — in hitro steče k rožam — evet za cvetom pada. — — —

„Júh, mamica!“ — privriskal je deček domóv. „Tu imaš cvetic, da ne bodeš več plakala! Kadar bode tako oblačno, da me Bog ne bode videl, pojdem pa še pónje na grajski vrt.“

„Takih cvetic nisem mislila, Milan moj ljubi!“ — zavrnila ga je resno mati. „Nesi takój gospodu grofu cvetice nazaj, povej mu svoj pregrešek in prosí ga odpuščenja! Dokler tega ne storiš, ne vrni se k meni! Zdaj idi!“

Burno je utripalo Milanu srce, ko je stopal po kamenitih stopnicah navzgor v grad. In ko je srečal na hodniku gospoda grofa, tedáj ni mogel več zdržati svojih solzà; glasno ihteč je priznal svoj pregrešek ter milo prosil odpuščenja.

Ginen je bil grof dečkove skesanosti. Popraševal ga je mnogo o njegovej materi ter mu naposled dejal: „Le nesi cvetice svojej materi, ki ti bode, kakor jaz, rada odpustila! Reci jej pa tudi, da naj pride takój jutri k meni v moj grad, kjer si bode sè svojo pridnostjo marsikaj zaslužila. A ti ostaneš pri meni, ker te Bog ima rad in te je poslal k meni, da te vzprejem za svojega sina.“

Takó se je tudi zgodilo. — Milanova mati, ki je bila v ročnih delih dobro izurjena, ostala je do svoje smrti v gradu, a Milana je poslal grof, ko je deček vže nekoliko odrastel, v mestne šole, kder se je pridno učil in po dovršenih naukih postal občespoštovan uradnik.

Ljubezen, pridnošt in poštenost njegova pa so bile cvetice, ki so še dolgo bile kinč življenju Milanove matere.

Fr. G. Podkrimski.

- *Sovečan*

Iz naše vasice.

(Piše —č.)

III.

„Jejte, jejte mojga brateca konjei,
 Zdaj pojdete na daleke pote,
 Čez tri gore, gore so visoke,
 Da ne more ptica preleteti;
 Čez tri vode, vode so globoke
 Da ne more riba preplavati.“
 (Belokranjska narodna pesen.)

Nü, ali mislite, da nisem imel še nobenega konja? — Hehéj, da dobim za vsakega izmej svojih konj le trideset goldinarjev, kolikor je dobil óni dan cigan Jožko od starega Švarskega za óno svojo staro in suhorebro kljuse, hehéj bogat gospod bi bil zdaj jaz bogat. Saj pa tudi moji konjički še toliko niso bili vredni, kolikor je bilo vredno kljuse cigana Jožkota, zato je pa tudi moja mošnja še vedno suha in prazna. Toda znam, da bi vže radi zvedeli kaj o mojih konjičkih. Nü precej vam povem!

Še sem jedva toliko vedel, da živim, ko mi je moja dobra mati prinesla iz sejma konjička, a ne samo konjička, na njem je sedel prav možato tudi lesen možic. Ker je imel v roki nekako palico, dejali so mi, da je to vojak in to je bil prvi vojak, katerega sem jaz poznal. Sukujo je imel modro pobarvano in s prav nerodno roko so mu bile po prsih napravljene bele pike, ki so predstavljale gumbe, pod nosom, ali bolje pod očmi — ker nosa prav za prav niti imel ni — črnile so se mu mustače, a v glavo je imel zabodeno majheno kokošje peró. Dà, ali konjiček pod njim, konjiček je bil še le ponosen. Nog ni imel kakor drugi konji tenkih in okroglih, nè, bile so mu široke in plôske, da je bolj varno stal na malej deščici, pod katero so bila štiri kolesca, da se je lahko premikal. Bil je rudeče pobarvan, a posebno lepa in umetna mu je bila griva, katera je bila napravljena z belo barvo na precej okornem vratu. Nü pa še vse to ni nič; če primerimo vse to z ónim, kar je imel moj konjiček ondù, kjer imajo drugi konji rep. Hm, ondù je bila prava pravcata lesena piščalka, na katero sem jaz žvižgal in piskal takó, da so kar ušesa bolela moje domače. To je bilo veselje, ko sem navezal konjička na nitko in sva drdrala po sobi. Smijal sem se glasno in konjiček se je tudi veselo držal, le vojak z belim peresom, on se je držal nekako resnôbno, kakor bi bil priraščen na sedlo. Toda skoraj je postala soba mojemu konjičku in meni pretesna; drugega dne napotila sva se vže v spremstvu drugih otrok na prostorno dvorišče, kjer je bilo več prostora za drdranje. Bilo bi vse dobro, da je na dvorišču tako gladko kakor v sobi, ali kamenje zdrobi še celó pravo kolo, kako li ne bi ónih nežnih kolesec pri mojem konjičku. To je bilo smeha, ko je poskakoval konjiček po treh kolescih, potem po dveh, kasneje po jednom, a naposled celó brez kolesa po ostrem kamenju. — Vidiš ga nò, kako je čil, kar ravno se ne more držati — kričali smo in tekli s konjičkom po dvorišču. — „Pa podkove je zgubil, treba bode h kovaču“ — pristavljali smo zopet, a konjiček je bil vedno bolj zamazan in obtolčen in še celó ponosni vojak na njem je zgubil lepo pero in obé roki, dokler se ni naposled utrujen zrušil s konja. Hiteli smo mu na pomoč,

postavljali ga zopet na sedlo, ali nič več mu se ni vrnila ona poprejšnja njegova izurjenost v jahanji; vsakih pet korakov je padel na tla. Ej, ker ne znaš jezdit, pa pojdi rakom zvižgat, dejali smo in ga vrgli od sebe. Konjiček se je pa še nekoliko časa trudil po dvorišču, dokler ni tudi on dostal ter naposled obležal v blatu. Kaj nè, žalosten pogin mojega prvega konja!

Kmalu potem sem dobival drugačne konjičke, kateri so prav po ceni in rasto v vsakem grmu. Večkrat sem šel namreč na izprehod s svojima dobrima roditeljema. Majhen, kakor sem bil, nisem mogel dolgo korakati in skoraj sem se začel bolj kisko držati in jecljati: „Mama, jaz sem truden!“ — Dobra moja mati me je hotela vže vzeti v svoje naročje, da-si sem bil za tak položaj vender vže malo prevelik, ali oče je dejal: „Pusti ga, pusti, skoraj pojde dalje, urežem mu konja.“ — In res sem bil jaz takoj zadovoljen, in skoraj sem zajahal lično leskovo palico in skakal ves pot z njo po prašnej cesti brez najmanje težave. Odslej sem na naših izprehodih vselej jahal leskovo palico in nikdar nisem bil truden.

Nù, pozneje sem dobil še drugačnega konja — prinesel mi ga je sv. Nikolaj. Bil je res nekako podoben pravemu konju in tudi zajezdil sem ga lahko, ker je bil dokaj velik in je imel lično sedelce. Rep je imel od konjske žime in ko sem ga včasih zanj povlekel, jel sem vže misliti, da imam res pravega konja. Samó to me je jezilo, da nisem mogel nikamor dalje, ko sem se na njem ujčkal. Postajal sem vedno večji in začel misliti vže na pravega konja, in óni, kateri je bil vedno le na jednom mestu, óni me ni več takó zanimal.

V našej vasi ni ravno toliko konj, jedva pri vsakej deseteh hiši ga imajo. Nù, tedáj so bili še boljši časi, zaslužil se je še na cesti kak novčič, pa so zato tudi imeli pri Kolaričevih dva konja. Hm, iz cesarskega hleva tista konja ravno nista bila in ne vem koliko sta veljala več od konja cigana Jožka, vender sta še dosti dobro vlekla. Kolikokrat sem pač zavidal Kolaričevega Janeza, ki ju je tolikokrat takó ponosno jezdil mimo naše hiše doli na Kolpo in da bi jedenkrat tudi jaz tako jahal, to je bila moja največja želja. Saj vender Janez ni bil mnogo večji od mene, pa vender sme jezdit, a jaz, jaz sem moral vselej preslišati njegovo prijazno vabilo, da naj jezdim ž njim na Kolpo. Toda prišla je tudi moja ura! —

Oče je odpotoval za nekoliko dnij, a mati je imela vedno toliko opravil v kuhinji, na polji in klek ga vedi še kje, a jaz, jaz sem dihal takrat mnogo slabodnejše. Jeli potem pač čudno, da so mi se želje po jezdarenji še bolj unele. Težko sem pričakal jednega popóludne ónega trenutka, da prijezdi Janez mimo naše hiše. Nisem čakal dolgo, da pride mimo in jaz mu zakličem:

„Janez, ali smem gori? Prinesem ti lepih podobie!“

„Le pojdi, le! Na sivca pojdi, malo muhast je, ali vender dobro se ga primi, pa ne moreš pasti.“

Kdo je bil veselejši od mene. Janez je moral s konjema do zida, s katerim je obzidan naš vrt, a jaz na zid in z zida smuk — nè smuk, ampak „črrrs“ — slišalo se je, in jaz sem čutil, da so mi se hlače precej razširile. Vender kaj to — sedel sem na konju in jezdil ponosno poleg Janeza, da-si me je bodlo ostro hrbtišče mojega konja. —

Hitro sem se privadil na konji takó, da se mi je zdelo, da jezdiva prepočasi. Dregal in pognal je Janez konja, a jaz za njim. Moje kljuse ni hotelo prav nič

iz mesta, postal sem hud in suval sem kolikor sem mogel s petama svojih škornjic konja v njegova suha rebra. Prenašal je konjiček nekoliko časa potrpežljivo moje udarce, naposled bilo mu je pa menda vender preveč in začel je skakati, kakor da bi bil star tri leta, da-si bi ne hotel priseči, da jih ni imel še trideset. Na mojo nesrečo se je obrnila cesta nizdolu, a moj šarko je še vedno skaketal kakor za stavo. Čim bolj midva nizdolu, tembolj jaz njemu na vrat, takó da sem tam na podnožji klanca vže prav na vratu jezdil in se hočeš nočeš zvrnil v jarek, v katerem je bilo še od poslednjega dežja obilo mokrote in blata. Konj je odhitel dalje, a jaz sem slišal tudi od spredaj glasen smeh Kolaričevega Janeza, ki je dejal:

„Dobro je, da je mehko!“ — in lovil je čilega konjiča.

A bilo je res mehko, kajti če bi se bil pritisnil takrat na kak zid, bila bi na njem naslikana cela moja poredna oseba. Hitel sem domóv in odkritosrčno priznal materi vso svojo pregreho. Pokarala me je ljubeznjiva mati — in ko so se hlače posušile, prišla je na nje precejšno zaplato. Vesel sem bil, da se je stvar takó poravnala, kajti če bi bil moj dobri oče domá, kdo vè, če bi ne bil rabil katerega izmej mojih nekdanjih konjev, ki v vsakem grmu rastó ter mi ž njim izprašil blato iz hlač in razposajenost iz glave. Zaslužil bi bil izvestno.

A jezdil od tistih dob nisem nikoli več.

Pri mrliču.

(Zapisal, kakor čul B. Bartel.)

Bomo za mizo se vseli,
Žalostno pesen zapeli,
Ki mrič jo sam prepéva,
Ko na odru tu ležéva.

Grözna žalost me sprehaja,
Ko zdaj moram s tega kraja,
Daleč, daleč s tega kraja,
Do nebeškega tjà raja.

Tudi mi bomo ležali,
K vsem svetnikom zdihovali:
„Oj, Boga za mé prosite,
In me k njemu prinesite!“

Jamo ste mi izkopali
Da me bote vánjo djali;
Jamo bote zagrnili,
In cvetic na njo sadili.

Venci zviti so cveteči,
Beli, modri in rudeči,
Náme bote jih zložili
Z njimi mene okrasili.“

Kako se je lisica rešila.

Lisicičo držala
 Hijéna je v zobéh
 In kremplje v njo tiščala,
 Imela jo pri tleh,
 V tej stiski se oglási;
 Prilizneno, počasi:

„O lev predobrohotni,
 O leopard junak,
 O panter netogotni,
 O tiger korenják!
 Zaklad si vse vrlíne
 In kralj zverij družine.

O srce tvoje milo
 Usmili mene se,
 Povsodi bom v plačilo
 Zvestó slavila te
 Iz krempljev me izpústi,
 Izpústi iz čeljústi.

Prav sama kost in koža
 Nič drugzega me ní,
 Slabo po grlu boža,
 Kdor s tacim se gostí,
 Preveč se ponižuješ
 Do teh koččic, al' čuješ?“

Vse nič ni pomagalo,
 Hijéno glad morí —
 Zdaj zbere, kar ostalo,
 Lisica vse moči:
 O ti pošast, hudôba,
 Peklenska ti podoba.

Oj grbasta pokvéka,
 Ti škilasto okó;
 Prokleta si od véka,
 Sovraži te vsakdó,
 Le boj se zmaj strupéni,
 Če prideš v kremplje méni!“

„Kakó se maščevala
 Nad mano bodeš ti?“
 A ko je to vprašala
 Odneha z zobmi —
 Lisica v gozd zbežala
 Pa se je — maščevala.

(Po Rückertu J. Gruden.)

Zajci.

Vnekem gozdu je veter pihal in po drevesih je jelo listje zeló šumeti. Zajci to čuvši, zeló se ustrašijo ter začnó bežati drug preko drugega proti nekej mlaki, v katerej je bilo mnogo žab, ki so se ravno solnčile zunaj na suhem. Žabe videč, kako zajci bežé, ustrašijo se tudi one ter poskačejo vse v vodo.

To vidijo prestrašeni zajci, in jeden izmej njih zavpije: „Stojte! Čimu bežimo? Ali ne vidite, da nas je le šum listja oplašil? Res bi nas moralo biti sram, da smo taki plašljivi; ali ne vidite, da je še mnogo večjih strahopetnežev nego smo mi in to so žabe, ki so vse nakrat poskakale v vodo, ko so ugledale nas. Ej, to smo mi vender še vedno junaki v primeri s temi boječimi žabami!“

Kaj se učite, otroci, iz te basni?

Smiljan.

Jezus blagoslavlja otroke.

Rodoba vam kaže, kako Jezus naš Zveličar blagoslavlja otroke, ki mu jih so matere prinesle. Vem, da vam je povest znana iz zgodb sv. pisma, zato rej ni treba, da bi vam jo ponavljal. Samo to vas prosim, otroci ljubi, bodite taki, da bode tudi vas blagoslovil Jezus, ki je najboljši prijatelj vseh dobrih otrok. To

se vé, da našega Zveličarja Jezusa zdaj osobno ni več med nami, a vendar je on vedno z nami ter vidi in sliši vse, kar delamo in govorimo. On tudi danes še vedno blagoslavlja dobre otroke, da si ga ne vidimo, a njegov blagoslov se vendar čuti, ker so taki otroci srečni in zadovoljni ves čas svojega življenja. *I. T.*

Iz zimske dôbe.

Vekako otožen postajam vselej, kadar se prične dan krajšati. Neusmiljeni jesenski vetrovi otresajo vele liste z drevja in odvzemajo ves kras livadam in logom, kaj naj počnem v dolgočasnej zimí, premišljeval sem večkrat pred njenim prihodom. Koliko veselja in radosti v bujnej vzpomladi ali jasnem poletji!

In po zimi vse to mine! Ni jih več lepo pisanih krilatecv, ki so me tako mučili s svojo prekanjenostjo in zvijačo. Kako sem dirjal časih za katerim takim metuljčkom, ki ni imel nobenega usmiljenja z menoj. Ni se dal ujeti, temveč lepo se je sukalo v zraku ali se je pa vzel k višku in krožé obletaval vejice dreves, brezskrbno se smijóč mojemu trudu. Gorak pot mi je lil pogosto raz čelo in oko se je poželjivo oziralo po lisastem metuljčku, ki se ni dal ponižati, da bi si ga ogledal bolj natanko. Poniglavček se spusti niže, prepričan, da je vsaka opasnost pri kraji. „Vže ga imam!“ veselo vzkliknem, in nagajivec je v mrežici. Zna se, da mu je odločena žalostna usoda: preseliti se iz žive prirode na moj dom, kjer ga pričakuje vže več njegovih tovarišev.

In cvetice! Tudi teh ne smem pozabiti. Saj so mi bile prijateljice in ne tako hudobne kakor metulji. Bile so vse tako lepo ponižne in pohlevne. Vsako sem lahko utrgal ter si napravil šopek ali si pa z njo okrasil svoj klobuk. Oj ti neusmiljena slana, zakaj si mi jih vzela? Ali zamán tožim! Zima se vedno bolj približuje.

Jesensko vreme se je vže pričelo. Sivi oblaki visé na nebu, vsa zemlja je nekako pusta in brez vse lepote. Ali ni to žalostno?

Pogosto sem tako mislil gledajoč skozi okno v naravo. Pa pride sv. Miklavž in za njim Božič. Polne roke opravka mi odpodé prejšnje moje misli. Jaslice so mi bile vselej ljube in rad sem jih napravljaj. Kako je pa tudi prijetno sedeti pri gorkejši peči in podobice striči, lépiti in razpostavljati na svoje prostore. Tu sem je treba postaviti pastirja z mnogobrojnimi ovčicami in s prijaznim psičkom, drugam zopet ženico, ki nosi težko breme. Ob cestnem ovinku je prosjakov prostor. Pri vodnjaku se razpostavijo dekleta, ki zajemajo vodo. Zádaj se mora videti mesto Betlehem, spredaj pa hlev. Nekoliko od hleva korakajo trije kralji iz jutrove dežele, oblečeni v najkrásnejša oblačila, ki si jih more ustvariti le slikarska domišljija. Da jezdi prvi na konji, drugi na slonu in tretji na velbljodu, niti omenjati ni potrebno. In kako krasni dečki jim držé uzde!

V hlevu je sveta družina. Božje Dete leži v jaslicah, pastirci odkriti in z dolgimi palicami v rokah s svetim strahom gledajo in molijo Dete Božje. Nad hlevcem plava angelj držeč napis v roci: Část Bogu v višavi in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje. Pa naj kdo poreče, da niso bile jaslice lepe!

Božič mine, isto tako novo leto in sv. trije kralji. Jaslice se shranijo, in prične se novo veselje záme. Kako prijetno se je dričati tam ob sosedovem travniku. Kopicca otrok se je zbrala in vsi se drvé kakor vojaki v vrstah po gladkem ledu. Oj, koliko veselja! In sedaj, glej, pade prvi in vsi drugi za njim. Glasen smeh se začuje. Dečki se naveličajo drsanja in hajdi sneženega moža delat. Res, prav lepega naredé. Kako se mu podasta črni ogljeni očesi na belem obrazu! Toda veselje prikipi še le sedaj do vrhunca. Kepe so pripravljene. Vsa vrsta mladih vojakov — oblegalcev stoji pred možem, kateremu ima odbiti poslednja ura. S krikom in smehom spremljajo kepe, ki leté belemu starcu v obraz. Ta mu odbije dolgi nos, drugi pol podbradka, tretji mu izbije oko, dokler se ne zgrudi ves onemogel pred silnimi napadovalci. Glasovi razposajenih dečkov utihnejo; in jaz? — želel sem si jih nazaj.

Nekega dne se mi slednjič izpolni neka tajna želja. Zašlo je solnce za goro. Luč smo prižgali. Oče stopi v sobo. Odloživši sukunjo pristopi k mizi in mi reče:

„Glej, da ti ne bode več dolg čas po zimi, kupil sem ti ptičnico, da bodeš imel vsaj kaj opravila. Sedel boš lahko pri oknu in gledal na nastavljeno ptičnico, kdaj se kaj ujame. Jutri pojdi k mizarju in pri njem jo dobiš!

Ne morem popisati svojega veselja. Ves večer sem mislil le na ptičnico, na kletko in na senice, ki jih bodem lovil. V spanji se zbudim in dolgo premišlujem, je-li resnica ali se mi je le sanjalo. Temà je še bila, zato zopet zaspim.

Drugo jutro težko dočakam trenutka, da smem iti po ptičnico. Ko se prav zavem, vže stojim v sobi pričakujoč ptičnice. Isto tako naglo sem zopet domá. Ogledujem ptičnico od vseh strani. Ali samega veselja sem pozabil, kako se nastavlja. Poskušam in slednjich se mi posreči. Nato nastavim ptičnico nekaj korakov od hiše na malem češpljevem drevesu, kamor sem lahko dosegel stoječ na zidu, ki je mejil naš vrt od sosedovega. Pri oknu čakam in gledam, kako se mi kaj posreči. Marsikak vrabec pride blizu, ali vidi se mu, da ga nič kaj ne mika stopiti v ptičnico. Dobro namreč vé, da se pogubi, kdor ljubi nevarnost. Prekaneni vrabec mi še celó sitnosti napravlja. Pridno se mastí z jelom, ki je nastavljeno v ptičnici, zraven se pa tako nerodno suče, da zaprè pokrov in vse senice odpodí.

Prvi dan je bil torej izgubljen, ker ničesa nisem vjel. Drugi dan je bil petek. Moral sem v šolo. Predno otidem, nastavim in naročim domačinom, naj pazijo, če se kaj ujame. Ko se vrnem, vidim pokrov zaprt. Mislim si, da ga je zopet kak poreden vrabec zaprl. Grem gledat. In glej, prava pravcata senica se jezi v ptičnici nad svojo nepaznostjo in nepremišljenostjo in nad človeško hudobijo, ki vé ubogo živalco tako zvijačno ujeti. Meni pa se nič ne smili, hitro jo vzamem in odnesem v kletko. Jako nejevoljna je morala biti, ker se je še vedno glasno jezila. Tudi skakati se jej ni ljubilo. V kot se je stisnila in po strani gledala. Kmalu se pa tega naveliča. Najbrže je spoznala, da se jej ni treba bati in jej nejevolja ne podelí prostosti. Začne torej ogledavati svoje stanovališče, zalogo hrane, posodo za vodo in razne kline, po katerih naj bi skakala. Drugi dan je vže domača in vesela. Ker se mi dozdeva, da ima v kletki premalo prostora, denem kletko mej okno in vratea odprem. Senica je takój zunaj in skače živo in brhko od ogle do ogle. Preskrbim jej tudi smrečno vejo, ki naj bi jej nadomeščevala zeleni gozd. Srce se mi taja, ko vidim to nežno živalco tako gibično in urno vrteti se po novem bivališči. Sedaj se čudim spretnosti, s katero bučne pečke lušči in mičnosti, ko pije vodo, potem opazujem, kako ostre kremplje zasaja v lesen okvir in zvedavo gleda, kam bi se zagnala. Kakor bi se utrudila, sede na zeleno vejico in mirno gleda préd se. Lahko si pri tej priliki ogledamo njeno pisano krilo. Kako se jej podaje bela pega ob straneh glave, kako črna progá po prsih! Na vso moč jej pristuje rumen kožuhek in lepo se jej prilagata zelenkasti perotnici. In kaj naj porečem o njenem prijetnem glasú? Izvestno ga vsakdo pohvali. Se vé, da je precej skopa in ne mara, da bi jo ljudje slišali, ne da bi se bala preostre presoje, kakor je mej ljudmi navada, temveč iz gole ponižnosti, vsaj tako mi je razlagal moj prijatelj.

Neko nedeljo popóludne po krščanskem nauku se je vreme držalo prav kisló. Preje je celó sneg naletaval. Sedel sem zopet pri oknu in gledal senico, kar čujem zunaj ptičje glasove. Ozrém se in vidim, da pokrov pada. Nekaj preplašenih ptič odleti. Hitro grem gledat in dobim zopet senico. Vzamem jo s sebjó in jo izpustim k družici, češ, jima bode bolj kratkočasno. Ali motil sem se. Nič kaj vesela

ni bila nova jetnica. Na vejico je sedla in me žalostno motrila obračajoč glavo na desno in levo. Tudi drugo jutro ni bilo bolje. Prepričal sem se, da se ne privadi ječe in izpustim jo. Zletela je na bližnje drevo in tam obsedela. Čez pol ure skoči zopet v ptičnico. Čudno se mi je zdelo, zakaj tako ravna. Lakota je brez dvojbe ne sili, da bi si v ptičnici iskala hrane, ker tudi mej oknom ni jedla. Poskusim še enkrat meneč, da se morda vender privadi. A ravno tako se vede kakor preje. Nič se jej ne ljubi. Ko njena tovarišica veselo skače od veje do veje in z ostrim kljunom sēka po pečkah, sedi ona nepremakljivo. Smili se mi ubogo bitje in jo izpustim. Čez malo časa skoči k ptičnici in — smuk noter. Pokrov pade — mene se pa polasti nek čuden čut. Vzamem jo zopet in denem mej okno.

Sedaj šele zapazim, da ima sirota zlomljen krempeljček na nogi. To je bil menda tudi vzrok, da je bila raje na gorkem kakor v mrzlej zimi. Predno se napatim spat, grem gledat k oknu in se poslovit od ptic, pa samo jedno zapazim v kletki. Kje je bolna? Ali je začarana ta ptica ali kaj? Kaj pa je tam v kotu pred kletko? Svetilnico vzamem, natančneje pogledam in res: sirota leži na hrbtu — mrtva. Žalosten grem počivat.

Ta dogodek me je tako ganil, da nisem več lovil ptic. Ptičnico sem spravil pod streho, zadovoljen z vže udomačeno senico. —

Solnce je ostajalo vedno dalje na nebu, mraz je pojenjaval. Moja senica pa je z vidnim veseljem pozdravljala bližajočo se vzpomlad. Tako lepo je prepevala, da me je večkrat ganila. Dolgo sem nepremično zrl pred se poslušajoč njene glasove. Zdelo se mi je, da je prepričana prihodnje prostosti.

Ko so pričeli pomladnji vetrovi boj bojevati z zimskim kraljestvom, navdajalo me je veselo čustvo, da pojdem kmalu lahko v zeleni svet radovat se dvojne vzpomladi. Da bi pa jaz bil vesel, moja senica pa žalostna, tega bi ne mogel prenašati. Izpustim jo torej v diyno vzpomlad želeč jej mnogo veselja. Veselo petje čujem iz njenega grla in — rôsnemu očesu izgine.

Branimir.

Kuna in golob.

(Basen.)

Kuna se je ulovila v nastavljeno železje. Strašne muke je trpela in strah pred bližajočo se smrtjo delal jej je bolečine še večje.

Mlad golobček, vidéč to, hiti k materi ter upije: „Veseliva se, mati veseliva — najinemu sovražniku se bliža zadnja ura. Idiva, da se še malo ponorčujeva ž njim in se veseliva njegove nesreče!“

„Sram te bodi!“ reče starka, „zasramovanje nesrečnika, naj bi-si bil še tako velik naš sovražnik, kaže hudobno srce, in njegov zasramovalec zasluži, da bi tudi njega jednaka nesreča zadela.“

Po Meissner-ju, preložil A. Kosi.

Prirodopisno-natoroznansko polje.

Velika morska želva.

Kako krasno in čarobno, kako tajno in veličastno je morje, ako gledaš na njegovo mirno in sijajno gladino, a to samó takrat, kadar je morje mirno.

Nu, vedeti morate, otroci ljubi, da morsko površje vedno tako lepó in mirno.

Pride čas, da se nebo prevleče s črno-sivimi oblaki, da strele švigajo na vse strani, da grom pretresa zrak in silni vihar vznemirja morje ter vzdiguje silne va-

love v vi-sočino, gorjé si ga tedaj ladijam in pomorščakom, če jih tak vihar zateče na morji. Morje je ob takej nevihti razburjeno do dna. — Oj, da bi vi mogli tedaj pogledati v neizmerno morsko globočino, kaj bi vi vse videli tam!

In res, v morji najdeš gore in doline ravno takó kakor na suhem. Ali te gore in doline so večkrat mnogo večje nego li one na suhej zemlji. V morji so različne morske rastline, ki pokrivajo dno morja in so v hrano raznim živalim, velikim in majhenim. Dà, bogato in obilo je morje na številu živalij, ki jih krije v svojej globočini. V morji so sesavci, razna golazen, dvoživke, ribe, želve, raki, mehkužci, školjke, polipi, iglokožci itd. V morji je tù in tam mnogo več živalij nego na kopnem, ker je morje mnogo večje nego li suha zemlja, pa se živali v morji tudi laže razvijajo in kretajo, ker lahko plavajo sèm in tjà, kakor jih je volja, a na suhej zemlji živé samó na površji druga pri drugej.

Od teh brezbrojnih morskih živalij imate danes jedno tukaj na podobi. To je velikanska morska želva, ki živi po vseh toplih morjih, a včasih se zgubi tudi v srednje morje in viharji jo zanesó celó na francoske in angležke bregove. Ta velikanska želva je preko 2 metra dolga in do 400 kilogramov težka, kakor kak velik vol. Žival je tako močna, da nese po več ljudij, in hrbtna črepina je tako debela in trdna, da je tudi težko obložen voz ne more zdrobiti. Na nogah ima plavute, zatorej se obnaša kakor prava vodna žival. Z dolgimi prednjimi nogami prav hitro vesla in se zna tudi prav spretno potapljati. Gorenja čeljust je kljukasto zavita, zatorej so usta od strani nekoliko kljunu ujedne ptice podobna.

Pri vsej velikosti je morska želva vendar jako miroljubna žival. V velikih čredah se pase na pomorskih travnikih, časih pa tudi plava v velike reke in muli travo ob bregovih.

V morji ta želva nima nobenega sovražnika, a na suhem je v vednej nevarnosti pred ljudmi. Suhej zemlji se bliža samo takrat, kadar je treba jajca nesti. Približa se nizkim peščenim otokom, katerim se morajo zaradi nevarnosti izogibati vse ladije, skobacá se po noči na suho in poiskavši si primeren kraj, začne takój kopati jamo, v katero iznese jajca. Ko je svoj posel zvršila in jamo zopet zakrila, napotí se zopet nazaj proti morji. A žival, bodi-si še tako previdna, naposled je vendar prevarjena. Človek, ki jo je skrivaje opazoval, plane na njo ter jo pobije s kolom, ali pa, če ni časa za to, prevrne jo z drogom na hrbet, ker vé, da si v tem položaji ne more pomagati. Še pred solnčnim vzhodom poišče kraj, kjer mu moker pesek pové, da so jajca zakopana ter jih pobere. Morska želva iznese do 200 po 5 do 7 centimetrov debelih in jako ukusnih jajec. Po dnevi poišče človek prevrnjeno žival, ubije jo in razčetrta. Žival se drugače ne more braniti, kakor da jezno piha in z zadnjima nogama meče pesek na svoje neprijatelje, za kar se pa ti malo ali celó nič ne brigajo. Ubitej želvi odkrhnejo prsni črep, odrežejo jej glavo in noge ter jo tako postavijo na žrjavico, da se peče in cvrè v lastnej skledi.

Želvino meso jedó presno in nasoljeno. Vzlasti je na glasu juha kot posebno krepilna hrana.

—é.

Veverka.

V gozdu tajen slišim šum,
Hitro se vzbudi mi sum:
Veverka je — zdaj pogum!

Skočim kakor blisk za njó;
Ona zleze na drevó,
Pónjo sežem jaz z rokó.

Komaj vjamem jo za rep,
V prsta me ugrizne sklep,
Jaz pa jo potisnem v žep.

Srečen in nesrečen lov!
Vender grem vesel domóv,
Da pripravim stan jej nov.

Pótoma jo téšim res,
Da jej prost domá bo ples,
Dražim jo pa tudi vmes:

Gibka, urna si dovòlj,
Saj te rep in meh je zgòlj,
Jaz pa uren sem še bòlj. —

A. Medved.

Listje in cvetje.

Drobtine.

Molitev.

Daj, daj Bógee sveti
Bolečine vzeti,
Ki vže več jih dni
Oče moj trpí.

Oj kako zdihuje,
Róki privzdiguje;
Rane ga skelé,
Da ne spi — ne jé. —

Mati moja streže,
Rane mu obveže;
Kar le vé in zná,
Mu zdravil podá!

Druga še nadloga:
Hiša je uboga.
Jaz sem kakor nič, —
Siromak fantič.

Ti pa Bog dobrosti
Vsega imaš dosti,
Torej lahko daš —
Bédo našo znaš!

Daj, daj, Bógee sveti
Bolečine vzeti,
Ki vže več jih dni
Oče moj trpí.

A. Sežúnov.

(Tobak kaditi) je v Švici in v mnogih drugih državah ostro prepovedano mladini. Mnogobrojne bolezni so se vže prikazale od te zle navade; lice, poprej lepo rudeče, obledi za vselej; dečki, ki začnó zgodaj tobak kaditi, hitro ostarajo in zaostanejo v rásti, ker si s tobakom ostrupijo svoje življenje. Vže v zgodnej mladosti začnó bolehati ter morajo zgodaj umreti.

(Tisa, po nemško Eibe) je drevo, ki raste po gorah, navadno le posamično. Redko kdaj se dobé celi gozdi tisovi. Pre-

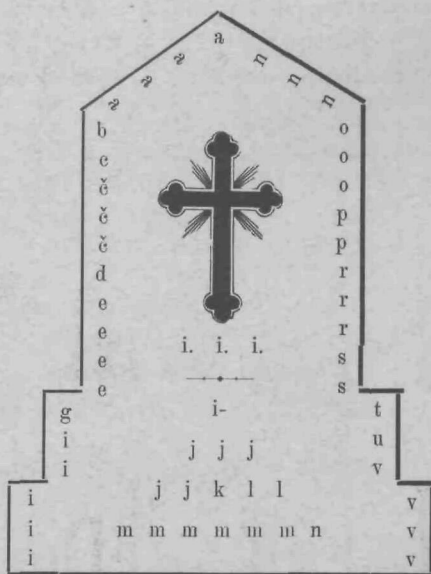
krasno tiso pa imamo tudi mi Slovenci, ki je vredna, da si jo vsakdo ogleda. Pod Nanosom blizu Razdrtega v vási Strane stoji tisa, o katerej strokovnjaki pravijo, da je več nego 1100 let stara. Pripoveduje se, da je to drevo zasadil sv. Bric, ki ima zgoraj na Nanosu svoj ham.

Kratkočasnica.

* Učitelj: Če vržeš šivanko v vodo, kaj se zgodi? — Učenec: Šivanka utone. — Učitelj: Kako bode šivanka utonila, če velike ladije na morji ne utonejo? — Učenec: Ej, to je vže res, da ladije ne utonejo, ali šivanka je ostrega konca in prebode vodo.

Spomenik.

(Priobčila I. S.)

Razvrstite črke v spomeniku takó, da berete nagrobni napis pričenši pri spodnjih štirih vrstah, dalje od zgoraj po levi, potem od zgoraj po desni strani nizdolu. Tri črke tik pod križem so kratice znanega latinskega reka, s katerim je rešitev olajšana.

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Nove knjige in listi.

* Dijaški koledar za prestopno leto 1892. I. letnik. Izdala in založila „Narodna tiskarna.“ v Ljubljani. Tisk „Narodne tiskarne.“ 1891. v 8°. Cena eleg. vezanemu 80 kr. — Nū, to je pa res nekaj novega; tudi dijaki imajo svoj koledar. Prvi letnik, ki leži pred nami, ima na čelu podoba dr. vit. Miklošiča. Vsebina je prav primerna dijakom. Tu je najpred navadni kalendarij z drugimi navadnimi stvarmi, potem životopis dr. vit. Miklošiča. Razpredelek: Dijaški prijatelj, navaja vse óne stvari, ki jih je dijakom vedeti treba. Mej drugim berilnim gradivom nahajajo se sestavki: Sv. brata Ciril in Metod. — Glagolica in Cirilica. — Jezik staroslovenski. — Književno delovanje sv. Cirila in Metoda. — Srbska in ruska azbuka.

Rešitev rebusa in odgonetke ugank v 10. „Vrtčevem“ listu.

Rešitev rebusa:

Eno in dvajseto leto že teče, kar je naš list na svetlo prihajati začel.

Prav so ga rešili: Gg. M. Rant, nadučitelj na Dobrovi; Jos. Vidic, nadučitelj v Št. Pavlu v Savinjski dolini; Weinhard, nadučitelj na Dornovi (Štir.); Florijan Kalinger, učitelj na Radovici; Jernej Pirc in Josip Kumar v Idriji; Fran Lavtizar, uč. pripravnik v Ljubljani; Fran Šivilaskup v Horjulu; Tug. Dergane, Tone Posavec, Dolfe Mucek, Janko Podgorec, B. Bartel, Jos. Osolnik in Emerik Triller, dijaki v Rudolfovem; Francè Peternel, učence v Novakih (Goriško);

Dragotin Koderman v Frankolovem (Štir.); Rudolf Cepuder v Ljubljani; Jan. Slabodnik, Janez Težak, Jože Bajuk in Jurij Škof, učenci na Radovici. — Irma Pirjevec, učenka v Gmundnu (Gor. avstr.); Ivana in Amalija Šket v Dramljah (Štir.); Marija in Elizabeta Leben v Horjulu; Otilija Cepuder v Ljubljani; Dorea Kalinger, Marijea in Jana Savor, pekinje na Radovici; Emica Banko, učenka na Dobrni (Štir.); Marija in Leopoldina Rant na Dobrovi; Albina Tomec, učenka v Ilirski Bistrici; Anica Lebič in Josipina Koderman v Frankolovem (Štir.); Leonora Kaligar, učenka pri sv. Križi poleg Kostanjevice; Marijea Bajuk, Marijea Volk in Bara Golobič, učenke na Radovici.

Odgonetke ugank:

1. Ključ; 2. Oraló (plug); 3. Sod in žganje v njem.

☞ Iz preteklega leta 1890 imamo še nekoliko nepopolnih „Vrtčevih“ letnikov na razpolaganje. Manjka samó število 3. Kdor želi tak nepopolen letnik imeti, pošlje se mu pošt-nine prost za 80 krajcarjev.

Upravništvo „Vrtčevo.“

☞ **Listnica.** Gosp. A. K. v S.: Časoma pridejo tudi Vaše basni na vrsto, kolikor jih našemu listu ugaja; zatorej potrpljenje! — A. J. na Tirolskem: Vaših basnij, preloženih iz rusčine, ne moremo vseh obelodaniti, ker so nekatere bile vže v prejšnjih „Vrtčevih“ letnikih natisnene. — Podkrinski v Lj.: Nekaj Vaših spisov ne moremo priobčiti, ker so bili vže v prejšnjih „Vrtčevih“ letnikih natisnjeni. Želeli bi, da bi naši gg. sotrudniki tudi prejšnje „Vrtčeve“ letnike čitali ter ne prelagnali takih sestavkov na slovenski jezik, ki so bili vže od koga drugega preloženi in priobčeni. Kar je drugih Vaših dobrih spisov, pride vse na vrsto.

Rebus.

(Priobčil F. Stegnar.)

(Rešitey in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

„Vrtce“ izhaja 1. dné vsacega meseca in stoji za vse leto 2 glđ. 60 kr., za pol leta 1 glđ. 30 kr. Napis: Upravništvo „Vrtčevo“, mestni trg, štev. 23 v Ljubljani (Laibach).

Izdajatelj, založnik in urednik **Ivan Tomšič.** — Natisnila Klein in Kovač v Ljubljani.